

## Motion till riksdagen 2011/12:Ub433

av **Gunnar Andrén och Anna SteeleKarlström (FP)**

# Södertälje som centrum för forskningstillväxt och industriell utveckling m.m.

## Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Södertäljes förutsättningar att även fortsättningsvis vara ett centrum dels för svensk vetenskaplig medicinteknisk forskning på högsta internationella nivå, dels för fordonsmässig produktion, forskning och utveckling, dels för yrkesinriktad utbildning samt om att utveckla flykting- och invandarmottagningen efter lokala förutsättningar.

## Motivering

Den mediala bilden av Sveriges största industristad, Södertälje, präglas – låt vara kanske mindre nu än tidigare år – också 2011 av problem, inte av möjligheterna. Det är framför allt invandrar- och flyktingfrågor, dessvärre under de senaste åren också ett antal spektakulära bränder och våldsdåd med allvarlig utgång, som ges medialt utrymme.

Detta är emellertid långt ifrån hela sanningen om Södertälje. Vi vill vända på perspektivet och se Södertälje som den välbildande kraft staden är, med stor betydelse för hela Sveriges välbild.

Södertälje med sina 87 137 invånare (30 juni 2011, jämfört med 85 780 den 30 juni 2010, en ökning med nära 1 400 personer jämfört med 700 året dessförinnan) skiljer sig nämligen från alla andra större svenska kommuner i ett viktigt avseende: De globala och därmed nödvändigtvis stora företagen dominerar arbetsmarknaden – men är samtidigt i minoritet vad gäller arbetsplatser.

De stora industriföretagens framgång i Södertälje är samtidigt en förutsättning för övrig varu- och tjänsteproduktion. Södertälje har en stor arbetsmark-

## Fel! Okänt namn på

nad, över 42 000 sysselsatta i cirka 4 870 små och därtill ett fåtal stora företag varav två, Scania AB och Astra Zeneca, själva står för 16 000 anställda.

De största av dessa – och därmed de till numerären största arbetsplatserna – utgörs inte av kommunen, landstinget eller staten utan av varu- och tjänste-producerande, exporterande, forskande, framtidsinriktade företag.

Så här ser de femton största företagen eller förvaltningarna ut i Södertälje (siffrorna huvudsakligen från 2010):

| Företag                                     | Anställda |
|---------------------------------------------|-----------|
| Scania AB                                   | 9 000     |
| Astra Zeneca                                | 7 000     |
| Södertälje kommun (förvaltningen)           | 5 850     |
| Stockholms läns landsting (i Södertälje)    | 1 400     |
| Foria AB (SÅAB)                             | 800       |
| Dynamate AB                                 | 700       |
| Saab Automobil Powertrain                   | 570       |
| De Laval Sales AB                           | 300       |
| Telge Energi (kommunägt energibolag)        | 300       |
| Scania Parts Logistics                      | 260       |
| Cerealía Foods AB                           | 250       |
| Svenska Volkswagen                          | 225       |
| Fläkt Woods AB                              | 210       |
| Telge Bostäder AB (kommunalt bostads-bolag) | 170       |

Ser vi till befolkningsutvecklingen kan vi konstatera att Södertälje är en av Sveriges största städer, oaktat att Nykvarn (9 322 invånare den 30 juni 2011, 9 257 året tidigare) vid årsskiftet 1998/99 blev en egen kommun.

Södertälje hade 80 735 invånare vid årsskiftet 2003/04, i dag nära 7 000 fler. Befolkningsprognosen, som förutsätter fortsatt hög industrialisering inom kommunen, under den kommande tioårsperioden ser ut enligt nedan.

Den faktiska och prognosticerade befolkningsutvecklingen vid utgången av respektive år:

| År   | Invånare                |
|------|-------------------------|
| 2005 | 81 455 (31 dec)         |
| 2006 | 81 791 (31 dec)         |
| 2007 | 83 642 (31 dec)         |
| 2008 | 84 172 (30 jun)         |
| 2009 | 85 270 (31 dec)         |
| 2010 | 86 246 (31 dec)         |
| 2011 | 88 000 (prognos 31 dec) |

Genom de kraftiga svängningarna i flyktingmottagandet är prognoserna mer osäkra för Södertälje än de flesta andra kommuner.

Det mest framgångsrika Södertäljeföretaget på 2000-talet är Scania.

Det kan räkna sitt ursprung till 1891 då Vabis (Vagnfabriksaktiebolaget i Södertelge) kom till. Senare fusionerades företaget med Scania AB i Malmö och hamnade i Saab–Scania-gruppen. I dag är Scania AB ett av Sveriges allra

viktigaste företag med produktion av lastfordon och bussar för världsmarknaden.

I Sverige finns för närvarande, utöver företagets cirka 20 000 återförsäljare världen runt, cirka 12 000 av företagets 28 000 anställda.

De bortåt 9 000 anställda i Södertälje – nära halva den svenska arbetsstyrkan – tillverkar i huvudsak motorer och växellådor, från Falun har flyttats produktion av axlar, från Sibbhult växellådor och retarder medan produktionen i Oskarshamn av hytter och i Luleå rambalkar och bakaxelbryggor fortsätter.

Att också Scania drabbades hårt av finanskrisen 2008/09 är givet. Genom speciella arrangemang, som inneburit kostnadssänkningar och arbetstidssänkningar och ersättningssänkningar men mycket utbildning, har antalet anställda påverkats mindre än som befarats. Scaniamodellen bildade skola i Sverige med syfte att behålla yrkeskunnig personal även när produktionen måste minska en tid. I dag är Scania ett av Sveriges mest framgångsrika företag, lönsamhetsmässigt och teknikmässigt.

Inom fordonsproduktionen är antalet underleverantörer mycket stort. De finns både i och utom Sverige. Närheten till marknaderna spelar på fordonsområdet en roll, det är också mot den bakgrunden man skall se hur sammansättningsfabriker finns överallt från Polen till Brasilien.

Det är av yttersta vikt att värna kunskaps- och utvecklingsbasen för Scania framtid i Södertälje.

Astras betydelse för Sverige kan inte överskattas. Det gäller både industriellt och för den enskilde.

Företaget startades 1913 och började 1931 med egen forskningsverksamhet. Sedan 1955 är bolaget noterat på Stockholmsbörsen, sedan 1996 i New York, från 1999 som Astra Zeneca efter samgåendet med USA-företaget Zeneca.

År 1974 startade Astra produktionen vid Gärtunafabriken i Östertälje, och av de många preparat som utvecklats är magmedicinen Losec det varumärkesmässigt mest kända. Av Astra Zenecas 50 000 medarbetare fanns 13 000 i Sverige, varav mer än hälften i Södertälje där mycket stora investeringar i forskning och produktion genomförts under senare år, i storleksordningen 7 miljarder kronor.

Enligt meddelande från företaget (2 augusti 2008) och som baseras på en analys av Astra Zeneca i Sverige – gjord på företagets uppdrag – av Centre of Excellence for Science and Innovation Studies vid Tekniska högskolan i Stockholm (KTH) i samarbete med Jönköpings Internationella Handelshögskola, framgår att 4 500 av de Sverigeanställda medarbetarna arbetar med forskning och utveckling. Av dessa innehar ungefär 25 procent (1 100) akademisk doktorsexamen.

Under 2008 uppgick totalsumman för forsknings- och utvecklingsarbete från AZN:s svenska forskningsenheter till cirka 12 miljarder kronor, en summa som i storleksordning kan jämföras med samtliga svenska universitets och högskolors forsknings- och utvecklingsutgifter för 2008 på drygt 23 miljarder kronor.

**Fel! Okänt namn på**

Årligen bidrar Astra Zeneca med cirka 5 procent av det sammanlagda exportvärdet från Sverige. Företaget betydelse för sysselsättningen är ringa, Astra Zeneca sysselsätter i Sverige ungefär 4 promille av alla privatanställda inom det privata näringslivet.

Det måste dock sägas att liksom andra läkemedelsföretag befinner sig Astra Zeneca i ett skede där personalbesparingar sker och forskningsprojekt läggs ned. Det har varit fallet även under 2011 även om företagets personella nedskärningar kommit att drabba andra orter i Sverige hårdare än Södertälje senaste åren.

Medicinteknikindustrin är en viktig plattform för det svenska välförhållandet. Det skapas jobb och forskning för miljarderna och åter miljarderna och dessutom attraktiva arbetsplatser. Det är i det här perspektivet, och vetenskapen om vilken betydelse medicin-, fordonstillverkning och -forskning har för svensk välfärd, som förutsättningarna för industrin skall ses. Utan fortsatt tillväxt, grundad på framtidsinriktade forsknings- och produktionsförutsättningar i bland annat Södertäljeregionen, kommer, i den mån inte främst produktionsresurser av skilda skäl redan flyttats till andra regioner, Sveriges välfärd att påverkas ytterst negativt, detta utöver vad som redan sker av andra skäl: påfrestningar av både demografiska och andra strukturella orsaker. Därför måste de i Sverige verksamma produktions- och forskningsföretagens framtida behov av kvalificerade medarbetare, och därmed all service i form av bostäder, skolor, sjukvård och annan infrastruktur i området, tillgodoseas.

Det förtjänar också påpekas, vilket också framfördes av Folkpartiet i valrörelsen 2010, att avskrivningsvillkoren för forskning och utveckling måste vara mycket goda. Det bör övervägas om särskilda villkor skall införas för forskningsintensiva företag som Astra Zeneca och Ericsson – det andra helt forskningsberoende framtidsföretaget i Sverige – eftersom kostnaderna för framtagande av nya produkter är så stora. Intäkterna och i bästa fall vinsterna kommer långt senare.

Sanningen är att utan forskning dör både Astra Zeneca och Ericsson i Sverige.

Men det är viktigt att minnas att forskningsintensiva företag behöver en kringmiljö som stimulerar utbyte av erfarenheter och kunskaper mellan skilda men ändå till sin akademiska inriktning likartade verksamheter. I Södertälje syns detta främst på fordonsområdet, där produktion gått hand i hand med marknadsföring och försäljning via in- och utskräpning genom Södertälje Hamn, särskilt anpassad till fordonshantering. En del fordonssammansättningar har redan förlagts till andra länder. Det gäller bussar som av kostnads-skäl flyttats till Polen, medan lastbilar av uttalade marknadsföringsskäl sedan länge satts samman i Brasilien.

Det är emellertid viktigt att för framtiden säkra att produktion kan fortsätta i vårt land. Det förutsätter att de personalkostnadsfördelar som finns i andra länder kan vägas mot de konkurrensfördelar på kunskaps-, miljö-, personal-, forsknings- och utvecklingsområdena som vårt land kan erbjuda. Södertälje ligger redan väl till kommunikationsmässigt, med hamn, två Europavägar genom kommunen och i huvudsak väl fungerade tågtrafik.

Så sent som den 27 september 2010 påbörjades den länge efterfrågade dubbelspårsutbyggnaden mellan Södertälje centrum och Södertälje Hamn samt tillgänglighetsanpassningen av stationen i Södertälje Hamn. Projektet kommer att ta tre år att fullborda men invigs under 2013. Sträckan Södertälje station–Södertälje Hamn tillhör Sveriges mest trafikerade enspåriga järnvägs-linjer.

Ytterligare förbättringar måste i framtiden göras vad gäller kommunikationer. Ett varningsmoment skulle utgöras av om fler fjärrtåg passerade Södertälje Syd, belägen på den stora Igelstabsbron med sin magnifika utsikt över land, stad och vatten, utan att stanna.

Södertälje Hamn utgör inte någon av Sveriges största hamnar. Men dess konkurrenskraft är betydande. Ett nytt tågspår för att ytterligare förbättra logistiken anlades 2008. Närheten till järnvägen för sträckorna Malmö–Stockholm och Göteborg–Stockholm – bara någon minut från hamnen – och likaledes närheten till Europavägarna (E4 och E20) – någon minut också den från hamnen – gör Södertälje till ett intressant logistikcentrum för vissa transporter, främst fordon. Problemen för personfordon i hela världen har slagit hårt mot Södertälje som export- och importhamn för motorfordon.

När Stockholms Hamn AB avvecklar oljehamnen i Stockholms Hamn, kommer sannolikt en stor del av denna hantering att flyttas till Södertälje Hamn, vars närhet till väg och järnväg är en stark konkurrensfördel.

Sjöfartens betydelse för Södertälje har säkert varit stor redan för tusen år sedan då Helgö och Birka längre in i Mälaren blomstrade och sjöfarande med all säkerhet passerade den stad som i dag är. I dag finns såväl Kustbevakningen som sjöräddningen sedan några år etablerade i Södertälje; Sjöfartsverket befinner sig där sedan många år på grund av Södertälje kanal.

På bostadsområdet är situationen långt mindre gynnsam, och detsamma gäller tillgången till högskoleutbildning. Flyttningen av Telge Campus till Södertörn må ha motiverats utifrån universitetsadministrativa utgångspunkter, men då ort ställts mot ort, lokalisering mot lokalisering, har inte orternas komparativa utbildningsfördelar utnyttjats.

Inte minst mångspråkigheten och den stora företagsamheten i Södertälje talar för att Telge Campus åter kan bli en attraktiv studiemiljö.

På energiområdet samverkar Södertälje via sitt energibolag Telge Energi med Huddinge och Botkyrka om en stor investering i kraftvärmeproduktion som betyder ökad leveranssäkerhet och i bästa fall priskonkurrens på olika energiområden. Den sammantagna energiinvesteringen är betydande.

Södertälje utmärks i dag av stor etnisk mångfald. Det resulterar förvisso stundom i händelser där etniska motsättningar mellan befolkningsgrupper kommer i förgrunden för den mediala rapporteringen.

Det är också grunden till den i huvudsak positiva rapportering som kommit kommunstyrelsens avgående ordförande Anders Lago (S) till del då han tidigt under 2008 fick möjlighet att i USA:s kongress redogöra för hur Södertälje hanterar flyktingar och invandrare.

Bakom Lago står i denna fråga alla de stora partierna i Södertälje exklusive Sverigedemokraterna, inte minst vad gäller olika program för att ta tillvara

## Fel! Okänt namn på

alla nya Södertäljebors önskan att bli egenförsörjda och slippa hamna i bidragsberoende.

Samarbete har också inletts med andra kommuner, t.ex. Gnosjö. Södertälje har vid Almedalsveckorna i Visby 2008–2011 spridit kunskap om de olika vägar och metoder som Södertälje nyttjar för att vända ett problem till möjligheter.

Det är naturligtvis hedrande för Södertälje att vara en attraktiv boendeort, samtidigt som det ingalunda skall döljas att spänningar av betydande mått skapas både mellan svensk- och utlandsfödda liksom mellan utlandsfödda av olika etnicitet och härkomst.

Att människor med olika språk och härkomst söker sig till varandra är inget konstigt; det gör också svenskar. Se bara på en rekreationsresa till Mallorca – vem föredrar de flesta att umgås med?

Därför är språkkunskaper i svenska, arbete och sociala kontakter vid sidan av den egna grupptillhörigheten nyckeln till en lyckad integration både för den enskilde och för samhället i stort.

Som helhet är den mångfasetterade smältdegel som utmärker Södertälje av största värde: Här samsas inom regionen en lång rad språk, skilda religioner, kulturer och nationella bakgrunder. De olika värderingar som stammar från dessa skilda bakgrunder kan, om toleransen och förståelsen får överbrygga etnisk misstänksamhet och personlig motvilja, bidra till att minoriteter uppfattas som tillgångar, inte som problem.

Integrationen i Södertälje går genom accepterande välkomnande mångfald – i medvetande om att varje invandrad familj, varje mor och far, mer än annat önskar sina barn den bästa av framtider, på skolans och den högre utbildningens område, inom yrkes- och privatlivet. Alla skillnader till trots är vi människor på detta område mycket mer lika än vi kan föreställa oss.

Mot detta måste vägas att en fortsatt koncentration av icke i Sverige födda medborgare kan leda till, och leder till, problem som känns främmande för den svenska mentaliteten. Att brottslighet förekommer i större utsträckning bland icke svenskfödda än bland dem som länge bott i staden är en utbredd uppfattning alldeles oavsett hur denna brottslighet drabbar enskilda. En rad svåra våldsbrott där invandrare eller flyktingar varit inblandade har givit näring åt denna uppfattning – med följden att invandrare och flyktingar, hur oskyldiga de än varit, direkt eller indirekt görs medskyldiga eller i varje fall medansvariga för de oefterrättliga brott som begåtts.

Detta är uppfattningar som man inte kan lagstifta bort eller förbjuda, och det enda som fungerar är bättre förutsättningar för integration i det svenska samhället via främst arbete och utbildning.

Från Södertälje – över partigränserna – framförs ofta att det inte i längden är rimligt att Södertälje skall påtvingas ett ansvar för nyinflyttade som går långt över vad andra kommuner tar. Svaret på frågan hur långt statens ansvar sträcker sig – och inte minst att få vara bosatt var man vill oavsett försörjningsförmåga – är viktiga delar i synen på framtiden i en kommun som Södertälje: Kan en enda kommun klara nästan vilka påfrestningar som helst?

Under 2008 och 2009 kom nästan alla invandrare eller flyktingar från Irak. Under 2009 och än mer under 2010 och 2011 minskade antalet invandrare

**Fel! Okänt namn på**

från Irak, vilket är välkommet eftersom det har krävt mycket stora insatser från Södertäljes politikers och även andra invånares sida både vad gäller själva mottagandet och att skapa acceptans för denna nya stora befolkningskoncentration från ett land till trots allt lilla Södertälje.

Ett flyktingmottagande har byggts upp som saknar motstycke i vårt land.

Hur långt sträcker sig statens ansvar? Svaret är ideologiskt i lika hög grad som ekonomiskt. Tolerans kan inte mätas i pengar, uppslagsrikedom kan underlättas av pekuniärt stöd men aldrig ersätta enskildas vilja att förbättra för andra och därmed för sig själva.

Det förhållandet att Södertälje har fått det tvivelaktiga nöjet att se såväl Sverigedemokrater som Nationaldemokrater i stadens kommunfullmäktige vittnar om vikten av att ta kulturella motsättningar på allvar, detta med målet att skapa en god jordmån för demokratiska krafter och starkt motverka partier med rasistiska förtecken och med förslag till lösningar som inte håller i mötet med verkligheten.

Stockholm den 4 oktober 2011

*Gunnar Andrén (FP)*

*Anna SteeleKarlström (FP)*